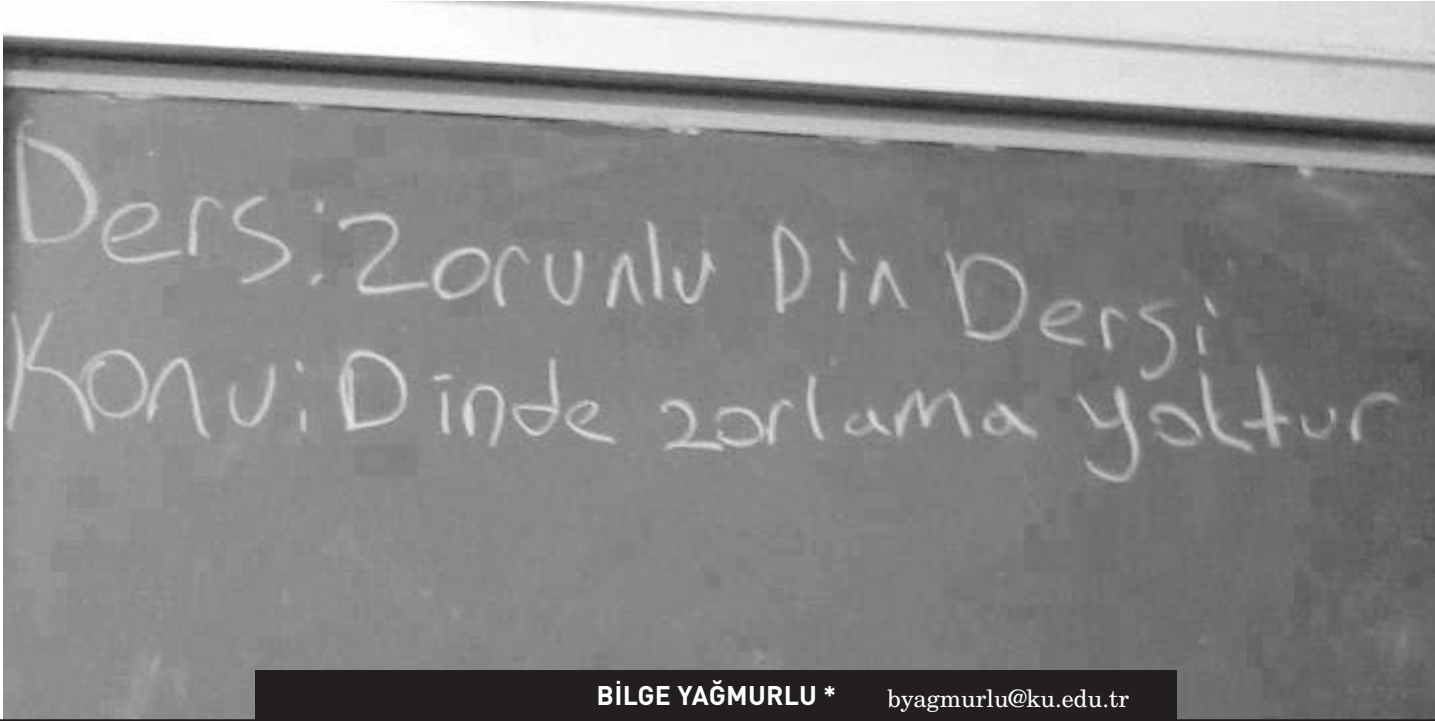

Zorunlu din dersinin çocuğa olumsuz etkileri üzerine

BİLGE YAĞMURLU *

byagmurlu@ku.edu.tr

Hükümet yetkilileri, dindar ve muhafazakâr bir nesil yetiştirmek istediğini birkaç sene önce açıkça söylemişlerdi. O günden bu yana eğitim sisteminde yapılan değişikliklerin tümü bu hedefe yönelik. Din dersinin ilkokul birinci sınıftan itibaren zorunlu olması, bu paketteki sakıncalı yeni değişikliklerden sadece biri.

Din dersinin zorunlu olmamasının neden önemli olduğu çok açık. Her ailenin kendi değerleri, kendi inanış biçimleri vardır. Aile, pek tabii ki kendi kültürünü, kendi yaşam biçimini, değerlerini çocuğuna ve sonraki kuşaklara geçirmek ister. Ve her ailenin dini inanışları çok özeldir, kendine aittir. Bu, devleti ilgilendiren bir alan değildir. Din bilgisini çocuğa verip vermemek, ne zaman, nasıl ve ne vereceği ailenin inisiyatifindedir; öyle olması gerekir.

Şimdiki tasarıda, din derslerinin, Sünni İslam propagandası içermeyeceği, genel din kültürü vermek üzere tasarlandığı iddia ediliyor. Ama biliyoruz ki, benzer açıklamaların yapıldığı geçen yıllardaki uygulamalar için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Eylül ayında, Türkiye Cumhuriyeti devletinin, zorunlu din dersi uygulaması ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin eğitim hakkıyla ilgili maddesini ihlal ettiğine hükmetti. Ve Mahkeme, oy birliği ile, Türkiye hükümetinin en kısa zamanda öğrencilerin zorunlu din derslerinden muaf tutulmalarını sağlayacak yeni bir sisteme geçmesini istedi. Bu kararda, devletin dini konularla ilgili düzenlemelerde "yansız ve tarafsız olma yükümlülüğü" olduğu belirtildi.

Pek çok zaman küçük çocuklar için öğretmenin her söylediği doğrudur. Okulda verilen din eğitimi, evde anne-babanın öğrettiği din kültüründen farklı olursa bu, çocuk ve anne-baba arasında ciddi çatışma doğurur ve çocuğun gelişimi için çok olumsuzdur.

Bu geçen zamanda AİHM'nin kararı uygulanmadığı gibi, tam tersi kararlar alındı ve daha kötülere de alınıyor. Türkiye'deki eğitim sisteminde, sadece Hıristiyan ve Musevi öğrencilere zorunlu din derslerinden muaf olma hakkı tanınmıyor, ama liseye ve üniversiteye giriş sınavlarında sorular müfredattan soruluyor, buna din bilgisi dahil. Ve öğrenciler, Sünni İslam'a dair her konuyu çok iyi bilmezlerse sınavda mağdur oluyorlar. Aleviler için de benzer sorun geçerli. Kısacası bu sistem, çocuklarını Sünni İslam inancına göre yetiştirmek veya belli bir yaştan önce din bilgisi vermek istemeyen ailelerin çocuklarını istekleri dışında müfredattaki din bilgisini hatmetmeye zorluyor.

Okulda öğretmen otoritedir, değerlendirir. Pek çok zaman küçük çocuklar için öğretmenin her söylediği doğrudur. Dolayısıyla tabii ki çocuğa okulda verilecek din dersi çocuk tarafından kuvvetli şekilde işlenecek ve öğrenilecektir. Ama okulda verilen

din eğitimi, evde anne-babanın öğrettiği din kültüründen farklı olursa, bu çelişki çocuğun ailenin kültürünü, inanışlarını ve verdiği bilgileri sorgulamasına sebep olur. Bu, çocuk ve anne-baba arasında ciddi çatışma doğurur ve çocuğun gelişimi için çok olumsuzdur. Bunun bir benzerini Almanya ve Hollanda'daki Türkiyeli göçmen ailelerle yaptığımız araştırmamızda gördük. Evde çocuğa vermek istediği kültür ile okulda verilmek istenen çeliştiğinde, anne-babanın beklentileri ile öğretmenin beklentileri tutarsız olduğunda, çocuk hangisine göre davranacağını, neyi doğru kabul edeceğini bilemez. Ve bilemediğinde ciddi şekilde bocalar; hem evde, hem okulda büyük sıkıntı yaşar. Okul not verilen, akademik başarının değerlendirildiği, geleceği etkileyen ve aynı zamanda arkadaşlarla ilişkisinin ve kabullenilmenin çok önem taşıdığı yerdir; ev ise yuvadır, ailedir, en kuvvetli bağıdır. Evde başka bir din eğitiminden, okulda başka bir din eğitiminden geçmek çocuk için fevkalade akıl karıştırıcı ve yıpratıcıdır. Çocuklarına nasıl bir din eğitimi vereceklerine karar verme konusunda ailelerin özgür olmasının gerekliliği tartışılmaz. Çocuklarının din konusunda maruz kalacakları bilginin devlet tarafından dayatılması, ailenin bunda hiçbir söz hakkı bulunmaması ve çocuğunu bu sistemden sakınma imkânı olmaması temel haklarla tamamen ters düşer. Devlet, din konusunda toplumu tektipleştirme çabasından mutlaka vazgeçmelidir.

* Akademisyen /
Koç Üniversitesi Psikoloji Bölümü